

The Presentation Strategies of Karen Ethnic Ideology as Manifested on the Luk Karen Facebook Page

Ren Peng^{1*} Supawadi Yadi² Thanaporn Mookham³

^{1,2,3} Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

Research Article

Corresponding E-mail*

rp1098797812@gmail.com*

supawadi@lpru.ac.th

thanaporn@lpru.ac.th

Article Info

Received 28 October 2025

Revised 1 March 2026

Accepted 17 April 2026

Keywords

Facebook,
Karen Ethnicity,
Ideology,
Presentation Strategies,
Social Media

Abstract This research aims to study the strategies of Karen ethnic ideologies that appear on social media. Using a qualitative research methodology based on the analysis of the contents of 264 video clips published between January 1 to December 31, 2024 on the Luk Karen Facebook page.

The study found that the presentation of Karen ethnic ideology utilizes four main strategies: 1) Titling: using 6 titling techniques, which are referencing characters and their personalities, specifying locations and contexts-based tilting, reflecting the story's core theme and core idea, using wordplay and creating interest, posing questions to arouse curiosity, and using straightforward titles. 2) Storytelling: The videos have a clear three-part structure (beginning, middle, and end) emphasizing activities of daily life and natural scenes, and temporal cycles. Ideology is interwoven through flat characters to reflect Karen values. 3) Use of illustrative imagery: Imagery is presented through three dimensions: economic aspects, rituals and beliefs, and essential factors for living. 4) Use of symbols: Symbols appeared through clothing, food, language, and daily life and household items to communicate Karen ethnic ideology.

กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง”

Ren Peng^{1*} สุภาวดี ยาดี² ธนพร หมูคำ³

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์เนื้อหาในคลิปวิดีโอจำนวน 264 คลิป ที่เผยแพร่ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 บนเพจเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง”

ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงใช้กลวิธีหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) การตั้งชื่อเรื่อง ใช้วิธีการตั้งชื่อ 6 รูปแบบ คือ การอ้างอิงตัวละครและบุคลิกของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องตามสถานที่และบริบท สะท้อนแก่นเรื่องและแนวคิดหลัก การเล่นคำและสร้างความน่าสนใจ การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสงสัย และการตั้งชื่อแบบตรงไปตรงมา 2) การเล่าเรื่อง มีโครงเรื่องชัดเจนแบ่งเป็น ตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบ 3 ส่วน เน้นกิจกรรมในวิถีชีวิตและฉากธรรมชาติและวิถีจักรเวลา พร้อมสอดแทรกอุดมการณ์ผ่านตัวละครมิติเดียว เพื่อสะท้อนค่านิยมของชาวกะเหรี่ยง 3) การใช้ภาพประกอบ นำเสนอภาพประกอบผ่าน 3 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ และด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต 4) ใช้สัญลักษณ์ผ่านด้านเครื่องแต่งกาย ด้านอาหาร ด้านภาษา และด้านชีวิตความเป็นอยู่และเครื่องใช้

คำสำคัญ: เฟซบุ๊ก, ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง, อุดมการณ์, กลวิธีการนำเสนอ, สื่อสังคมออนไลน์

บทนำ

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่าง ๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก เอกซ์/ทวิตเตอร์ วิกิพีเดีย เป็นต้น **ราชบัณฑิตยสถาน** (Royal Society of Thailand, 2011) สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทในยุคปัจจุบันในทุกวงการของสังคมไทย โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นเว็บไซต์ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์และเป็นโซเชียลเน็ตเวิร์ก โดยสมาชิกสามารถสร้างพื้นที่ส่วนตัวสำหรับแนะนำตัวเอง หรือติดต่อสื่อสารกับเพื่อนได้ทั้งในรูปแบบข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ **วราพร ดำจับ** (Damjub, 2019)

สื่อสังคมออนไลน์ในฐานะสื่อกลางถือได้ว่ามีบทบาทและความสำคัญในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือแม้แต่วัฒนธรรม ทั้งนี้ด้วยการสื่อสารและเชื่อมโยงผู้คนให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่แห่งใดในโลกก็สามารถช่วยเชื่อมโยงคนที่มีความสนใจคล้ายกันเข้าสู่ชุมชนออนไลน์ได้ และยังช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ รวมไปถึงเปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นผู้ผลิตสื่อ เช่น การรายงานเหตุการณ์สด การเขียนโพสต์หรือการทำคลิปวิดีโอเพื่อนำเสนอถึงอัตลักษณ์ในแง่ของ “ความเป็นตัวตน” ของบุคคล กลุ่มหรือชุมชนได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งในเชิงวัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิด ความสามารถหรือไลฟ์สไตล์ของตนเองสู่สังคมในโลกออนไลน์

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทยมีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในด้านรูปแบบเนื้อหา และวิธีการนำเสนอ ในขณะเดียวกันการนำเสนอเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ เช่น รายการเต็มรูปแบบ

วารสารจะระบุชื่อผู้แต่งในการอ้างอิงครั้งแรก (เฉพาะภาษาไทย)*

ผ่านยูทูป ไลฟ์สดบนเฟซบุ๊ก ไลฟ์สตรีมสด ดิกต็อกไลฟ์ รวมไปถึงวิดีโอสั้น ฯลฯ (เช่น ดิกต็อก รีลส์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น)

จากการศึกษาพัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์อย่างช่องเฟซบุ๊กที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเรื่องราวเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง พบว่า มีสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมาก อาทิ ช่อง Memo ช่อง สาวกะเหรี่ยงตาก ช่อง คิว ลูกกะเหรี่ยง ช่อง ลูกพีช Channel ช่อง Kerporpo Channel ช่อง มดสาวลุยกินแซบ ช่อง Hkemela Love และช่อง ลูกกะเหรี่ยง มีเนื้อหาที่มุ่งถ่ายทอดวัฒนธรรมและอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เช่น การแต่งกาย ภาษา เพลงพื้นบ้าน และชนบประเพณีชาวกะเหรี่ยง รวมไปถึงการเล่าเรื่องในชีวิตประจำวันจากมุมมองของคนกะเหรี่ยงเอง ซึ่งแตกต่างจากการนำเสนอโดยคนนอก ทำให้เรื่องราวดูสมจริงและเข้าใจง่าย ถือเป็นการใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสร้างอาชีพใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน การเล่าเรื่องเหล่านี้ได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เล่าในฐานะที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่ผู้ชมภายนอก อีกทั้งมีการใช้ภาษากะเหรี่ยงควบคู่กับภาษาไทยในการสื่อสาร ทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมกันอีกด้วย งานที่ศึกษาเกี่ยวกับสื่อพบในงานของ **มานิช ชุ่มเมืองปัก** (Chummuangpak, 2017) ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตสื่อทางเลือกโดยชาวไทยเชื้อสายปกาเกอะญอ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของการผลิตสื่อปกาเกอะญอในสังคมไทยและวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อของชาวปกาเกอะญอ ผลการศึกษาพบว่า การผลิตสื่อของผู้ผลิตสื่อปกาเกอะญอมี 3 วัตถุประสงค์ คือ การสื่อสารเพื่อตอบโต้อคติที่สังคมมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ การสื่อสารเรื่องราวและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร และเพื่อบันทึกและเผยแพร่วัฒนธรรมและวิถีความเป็นปกาเกอะญอ และเป็นเครื่องมือธำรงรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ งานที่ศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อ ได้แก่ งานของ **วรฐธยา สารศาลิน และ นิธิดา แสงสิงแก้ว** (Sarasalin & Sangsingkeo, 2017) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน: กรณีศึกษาประเพณีกินข้าวห่อของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของสื่อพื้นบ้านและพิธีกรรมที่มีผลต่อทางศีลธรรมของเทศกาลต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน ผลการวิจัยพบว่า เทศกาลมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศีลธรรมของแต่ละบุคคลในขณะเดียวกันก็กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวในหมู่ผู้เข้าร่วมกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมด้วย

ด้วยความน่าสนใจดังกล่าว ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นพื้นที่สื่อที่มีพลังในการผลิตและถ่ายทอดความหมายต่อสาธารณะ โดยผู้ศึกษาได้คัดเลือกช่องที่ได้รับความนิยมสูงสุดช่องหนึ่ง คือ ช่อง ลูกกะเหรี่ยง เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ช่องนี้มีผู้ก่อตั้งเป็นชาวกะเหรี่ยงปกาเกอะญอเป็นผู้สร้างและพัฒนาเพจมาตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 โดยมีผู้ติดตาม ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 เป็นจำนวนถึง 2,044,571 คน ความโดดเด่นของเพจนี้มีลักษณะเด่นในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผ่านเนื้อหาอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภาษา วิถีชีวิต ความเชื่อ และประเพณีพื้นบ้าน รวมถึงการสื่อสารผ่านมุขตลกหรือคำบรรยายที่มียอดมอดมอดสูง ส่งผลให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจศึกษาวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเพจในฐานะตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผ่านการเล่าเรื่องของชาวกะเหรี่ยงร่วมสมัย ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงกลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ที่ผู้ดูแลเพจใช้ในการสร้าง ตอกย้ำ และเผยแพร่อุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงเทคนิควิธีการนำเสนอข้อมูลทางวัฒนธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสร้างพื้นที่สาธารณะใหม่ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง”

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มุ่งศึกษากลวิธีการสร้างอุดมการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก เพื่อให้ผลการศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนำไปสู่ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ งานวิจัยนี้จึงกำหนดกระบวนการดำเนินการวิจัยใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกข้อมูลในการศึกษา

การเก็บข้อมูลพิจารณาจากสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ซึ่งผู้ก่อตั้งเพจเป็นชาวกะเหรี่ยงปกากะญอได้สร้างเพจตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 มีผู้ติดตามจำนวน 2,044,571 คน ใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกคลิปวิดีโอจากเพจเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ที่เผยแพร่ในระยะเวลา 1 ปี (ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 ถึง 31 ธันวาคม 2567) โดยเนื้อหาสะท้อนถึงอุดมการณ์ของชาวกะเหรี่ยง ทั้งเรื่องการดำเนินชีวิต การใช้ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อ การเศรษฐกิจ ความผูกพันกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน การพึ่งพาตนเอง และการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 264 ตอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความหลากหลาย

ทั้งนี้ การคัดเลือกเนื้อหาแบบเจาะจงนี้ช่วยให้การศึกษสามารถเจาะลึกถึงกลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ผ่านพฤติกรรมและเนื้อหาได้

2. เก็บรวบรวมข้อมูล

มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 การรวบรวมเนื้อหาจากคลิปวิดีโอ

2.1.1 รับชมและบันทึกข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีการนำเสนอ เช่น วิธีการแต่งกาย การใช้ภาพประกอบ การแสดงออกทางวัฒนธรรม และการใช้ภาษากะเหรี่ยงในคลิปวิดีโอ

2.1.2 บันทึกรายละเอียดที่ปรากฏในสื่อ เช่น การเลือกสถานที่ถ่ายทำ การออกแบบเนื้อหา และการสื่อสารที่แสดงถึงอุดมการณ์ของชาวกะเหรี่ยง

2.1.3 บันทึกข้อมูลตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง ได้แก่ ชื่อเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และแก่นเรื่อง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เชิงลึกในขั้นตอนต่อไป

2.1.4 บันทึกการใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม อย่างเช่น ลวดลายผ้าทอ เครื่องมือพื้นบ้าน และอาหารเฉพาะถิ่น

2.2 การเก็บข้อมูลภาพประกอบ

2.2.1 บันทึกภาพประกอบจากคลิปวิดีโอที่แสดงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ และกิจกรรมประจำวันของชาวกะเหรี่ยง

2.2.2 จัดหมวดหมู่ภาพประกอบตามประเด็นการศึกษา เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ และด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

2.2.3 ระบุช่วงเวลาและสถานที่ในภาพประกอบ เพื่อใช้ประกอบอธิบายความหมายของวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

2.3 การรวบรวมข้อมูลสนับสนุน

ศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัย หนังสือ บทความวิชาการ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ เกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยงปกากะญอ

การเก็บรวบรวมข้อมูลช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหาในสื่อสมัยใหม่ และการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงวิชาการกับสื่อสังคมออนไลน์เพชบุ๊ “ลูกกะเหรี่ยง” ยังทำให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์การนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์ได้ในรูปแบบร่วมสมัยได้

3. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพผ่านกระบวนการต่อไปนี้

3.1 การถอดเนื้อหาจากคลิปวิดีโอออกมาเป็นข้อความ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและบันทึกเวลาของแต่ละเหตุการณ์เพื่อความสะดวกในการอ้างอิง

3.2 ศึกษาเนื้อหาคลิปวิดีโอเพื่อแยกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ เช่น ระบบการสื่อสารและภาษา ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย เวลา ความสัมพันธ์ ความรู้สึกเป็นตัวเอง ความเชื่อและทัศนคติ

3.3 วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบ และการใช้สัญลักษณ์ โดยใช้แนวคิดกลวิธีการนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดอุดมการณ์

4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เพชบุ๊ “ลูกกะเหรี่ยง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพชบุ๊ “ลูกกะเหรี่ยง” จำนวน 264 ตอน พบว่า การนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงใช้กลวิธีหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) การตั้งชื่อเรื่อง 2) การเล่าเรื่อง 3) การใช้ภาพประกอบ 4) การใช้สัญลักษณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่อง เป็นการขมวดเรื่องราวเป็นถ้อยคำกลุ่มหนึ่ง เป็นการรวบรวมมโนทัศน์แบบกว้างไกลตามหลักความคิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเชื่อและวัฒนธรรมการใช้ภาษา มักเป็นคำสั้น ๆ หรือวลีที่เป็นที่ยอมรับหรือเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ตั้งชื่อกับผู้อ่าน การตั้งชื่อจึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อบอกประเด็นของเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอแบบกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาแนวของเรื่อง **สร้อยพร ขวัญชัย, เบญจวรรณ สงสุข, ปริยากรณัฐแก้ว และอลิสรา คุ่มเคี่ยม** (Kwansai, Songsuk, Chookeaw, & Kumkiam, 2021) การตั้งชื่อเรื่องจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะชื่อเรื่องเป็นจุดแรกที่สะดุดตาและกระตือรือร้นใจผู้อ่าน มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้อ่านว่า จะเปิดวิดีโอสั้น ๆ ดูต่อไปหรือไม่ จากการศึกษาวิธีการตั้งชื่อเรื่องในสื่อสังคมออนไลน์ เพชบุ๊ “ลูกกะเหรี่ยง” ผู้ศึกษาพบว่า มีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 6 วิธี ได้แก่ การอ้างอิงตัวละครและบุคลิกของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องตามสถานที่และบริบท สะท้อนแก่นเรื่องและแนวคิดหลัก เล่นคำและสร้างความน่าสนใจ ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสงสัย และการตั้งชื่อเรื่องแบบตรงไปตรงมา ชื่อเรื่องไม่เพียงแต่ทำหน้าที่บอกสาระสำคัญของเรื่อง แต่ยังเป็นเครื่องมือสร้างความน่าสนใจและเชื่อมโยงผู้ชมกับบริบททางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงได้โดยตรง การเลือกใช้คำในชื่อเรื่องสะท้อนถึงโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิต การอ้างอิงชื่อตัวละครทำให้ผู้ชมเข้าถึงความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและครอบครัวใหญ่ของกะเหรี่ยง การระบุสถานที่และบริบทเชื่อมโยงผู้ชมกับพื้นที่ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ขณะที่การสะท้อนแก่นเรื่องหลักหรือการใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ ช่วยให้เนื้อหาชีวิตชีวาและเกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนี้การเล่น

คำและสำนวนยังทำให้ชื่อเรื่องมีเอกลักษณ์ สร้างความทรงจำในเชิงบวกแก่ผู้ชม การตั้งชื่อเรื่องในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมเท่านั้น แต่ยังถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต และอุดมการณ์ของชาวกะเหรี่ยงทั้งในด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตให้ปรากฏอย่างชัดเจนและน่าติดตาม เป็นการตอกย้ำอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงในฐานะชนเผ่าที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติ พึ่งพาตนเอง และภูมิใจในวิถีชีวิตของตนเอง การใช้กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ตัวละครจริง วัฒนธรรมการกิน และภูมิปัญญาท้องถิ่น คือการทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีเสียง มีภาพ และมีชีวิตในพื้นที่ออนไลน์ร่วมสมัย

2. การเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง หมายถึง การนำเสนอเหตุการณ์ชุดหนึ่งที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์เริ่มต้นจนถึงสถานการณ์ตอนจบ โดยอิงตามการกระทำของตัวละครในรอบของสถานที่และเวลา **นพพร ประชากุล** (Prachakun, 2009)

ในการศึกษาการเล่าเรื่องในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดการเล่าเรื่องเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบของการเล่าเรื่องมี 6 ประการ ได้แก่ 1) โครงเรื่อง 2) แก่นเรื่อง 3) ความขัดแย้ง 4) ตัวละคร 5) ฉาก 6) มุมมอง **อารยา ทองเพชร** (Thongpech, 2007) จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษาได้สรุปองค์ประกอบของการเล่าเรื่องเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” โดยสามารถสรุปจากแนวคิดข้างต้นได้ 5 ประการ คือ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก มุมมอง แก่นเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 โครงเรื่อง หมายถึง ระเบียบการลำดับของเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุมีผลและมีจุดหมายปลายทางกล่าวคือ มีตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบ ของเรื่องการวางโครงเรื่อง คือ การวางแผน หรือกำหนดเส้นทางของตัวละครภายในเรื่องที่จะมีทั้งปัญหา อุปสรรค การกระทำ ทางเลือก และบทสรุปของตัวละครแต่ละตัวว่าจะเป็นอย่างใด จากการศึกษาพบว่า เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” จำนวน 264 ตอน ปรากฏโครงเรื่องเป็นอย่างเดียวกัน คือ ตอนต้นมักเริ่มด้วยการนำเสนอบริบทของวันนั้น เช่น อากาศตอนเช้าในหมู่บ้าน ดงกล้วยในสวน หรือการชวนกันเข้าป่า ต่อไปแนะนำตัวละคร บอกว่าใครเป็นผู้ร่วมกิจกรรม พี่ฟ้า เนาะมีหมีมือ แพท หรือ คิว และชี้ว่ากิจกรรมหลักหรือจุดประสงค์ของตอนคืออะไร วันนี้พี่ฟ้าจะหุงข้าวก่อนไปโรงเรียน หรือคิวพาหลานเข้าป่าเก็บผัก ตอนกลางลงรายละเอียดที่ละขั้นของกิจกรรม เตรียมวัตถุดิบ ขั้นตอนปรุง หรือทำงานหลัก ตอนจบแสดงภาพอาหารจานสำเร็จหรือภารกิจที่เสร็จสิ้น และนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน

2.2 ตัวละคร คือ ผู้กระทำ และผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ ตัวละครที่ดีจะต้องมีพัฒนาการ คือมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด อุปนิสัย ตลอดจนถึงทัศนคติและการกระทำ โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้จะต้องไม่ขัดกับหลักเหตุผลและความเป็นจริง ตัวละครแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ตัวละครมิติเดียวและตัวละครแบบกลม **ปริยาดา กุลรินทร์** (Kunrin, 2017) จากการศึกษาพบว่า ตัวละครในสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” มีทั้งหมด 6 ตัวละคร ได้แก่ เด็กชายพี่ฟ้า เด็กหญิงเนาะมีหมีมือ พี่ชายเจ้านี่ พี่สาวอู๋ น้องชายคิว น้องสาวแพท ทั้งหมดเป็นตัวละครลักษณะเดียวหรือตัวละครมิติเดียว พี่ฟ้าและเนาะมีหมีมือช่วยงานครอบครัว ตั้งแต่เช้า ทำอาหาร เตรียมวัตถุดิบ ทำงานบ้าน สื่อสารค่านิยมการพึ่งพาตนเองตั้งแต่เด็กและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การแอบกินอาหารระหว่างทำหรือเดินร่ำ แสดงถึงความสนุกสนานในชีวิตเรียบง่ายซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่ชาวกะเหรี่ยงมองว่าความสุขเกิดจากวิถีธรรมชาติ ส่วนเจ้านี่เป็นตัวแทนของผู้ชายกะเหรี่ยงในแบบดั้งเดิม คือ เกียบขริ้ม แต่ทำงานหนักและมีหน้าที่เข้าป่าหาของป่า อู๋เป็นตัวแทนของผู้หญิงกะเหรี่ยงที่มุ่งมั่นทำงานบ้าน ทำอาหาร ทอผ้า โดยไม่ต้องพูดมาก พวกเขายังเป็นผู้รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คิวเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตกะเหรี่ยง การบอกชื่อพืชสมุนไพรภาษากะเหรี่ยง การสอนเด็ก ๆ เก็บของป่า

การตั้งคำถามกับผู้ชมเพื่อเชิญชวนมีส่วนร่วม สะท้อนอุดมการณ์และการเปิดโลกทางวัฒนธรรมกะเหรี่ยงสู่สังคมภายนอก แพทชอบนำเสนอวิถีทัศน์ธรรมชาติและบรรยากาศชีวิตชนบท แสดงให้เห็นความงามของวิถีกะเหรี่ยง การเล่าเรื่องด้วยความภูมิใจในเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ สื่อสารอุดมการณ์เรือกะเหรี่ยง และเรามีคุณค่า

2.3 ฉากและบรรยากาศ ฉากเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอยู่ในเรื่องเล่าแทบจะทุกประเภท มีบทบาทที่ช่วยผู้อ่านได้บรรยากาศของเรื่อง เข้าใจถึงตัวละครและแก่นเรื่องให้มากขึ้น และเสริมให้ตัวละครและแก่นเรื่องเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ฉากรวมกาลเวลาและสถานที่ที่ตัวละครมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่เหตุการณ์ในเรื่องเล่านั้นขึ้น **ขจิตขวัญ กิจวิสาละ** (Kijvisala, 2021) โดยในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาตอนกลางวัน ที่เหลือเป็นช่วงตอนเช้า นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงยังใช้ชีวิตการปฏิบัติตามเวลาวัฏจักรธรรมชาติ เช่น ทำเกษตรนาถุหนาว เข้าสู่ฤดูเก็บเกี่ยวข้าว หลังฤดูเก็บเกี่ยวจะได้กินเมนูแกงเผือก สถานที่หลักในเรื่องของสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” มีการกล่าวถึง มี 3 สถานที่ ได้แก่ ที่สวนหรือนา ที่บ้าน และป่า บรรยากาศ หมายถึง อารมณ์โดยรวมหรือความรู้สึกที่เรื่องราวถ่ายทอดไปถึงผู้ชม มันถูกสร้างขึ้นผ่านรายละเอียดต่าง ๆ ของฉาก ซึ่งรวมถึง สถานที่ เวลา สภาพอากาศ แสง สี เสียง กลิ่น และการกระทำของตัวละคร บรรยากาศที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ไม่เพียงทำหน้าที่เป็นฉากประกอบเหตุการณ์ แต่ยังช่วยถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงได้อย่างชัดเจน การที่เนื้อหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นในตอนกลางวันและตอนเช้า สร้างบรรยากาศที่ สดใสและมีชีวิตชีวา แสงแดดในตอนกลางวันสื่อถึงความอบอุ่น ในขณะที่ตอนเช้าให้บรรยากาศแห่งการเริ่มต้นใหม่ ความหวัง สดชื่น และความสงบก่อนวันใหม่จะเริ่มต้น รายละเอียดเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกถึงพลังบวกและความงดงามในชีวิตประจำวัน โดยบรรยากาศส่วนใหญ่เป็นภาพของความเรียบง่าย อบอุ่น และผูกพันกับธรรมชาติ เช่น แสงแดดอ่อนในยามเช้าที่ส่องผ่านเรือนไม้ไผ่ เสียงนกร้องและสายลมที่พัดผ่านทุ่งนา หรือโอเอซิสของหมอกยามเช้าบนภูเขา บรรยากาศเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมสัมผัสได้ถึง ความสงบ ความร่มรื่น และความเป็นธรรมชาติที่อบอุ่นวิถีชีวิตกะเหรี่ยง แต่ละสถานที่หลักที่ถูกกล่าวถึง ล้วนมอบบรรยากาศและความรู้สึกที่แตกต่างกัน

2.4 มุมมอง มุมมองในการเล่าเรื่องของเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” คือ มุมมองในการเล่าเรื่องแบบบุคคลที่ 1 คือการที่ตัวละครเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ข้อสังเกตในการเล่าเรื่องชนิดนี้ คือ ตัวละครเอกมักเอ่ยคำว่า “ผม” หรือ “ฉัน” อยู่เสมอ ข้อดีของการเล่าเรื่องชนิดนี้คือ ตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเรื่องเองทำให้เห็นว่าตัวละครได้ถ่ายทอดเรื่องราวตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้เล่าเรื่องในเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” คือ สมาชิกในครอบครัวกะเหรี่ยง 6 คน ซึ่งแต่ละคนมีบทบาทและลักษณะการเล่าแตกต่างกันตามบุคลิกและกิจกรรมที่ทำ

2.5 แก่นเรื่อง แก่นเรื่องหรือแก่นของเรื่องจากเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” เป็นแนวคิดหลักของเรื่องที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเล่าเรื่องเมื่อต้องวิเคราะห์หาความสำคัญของเรื่องเพื่อให้ทราบว่ามีผู้เขียนต้องการสื่อสารสิ่งใด แก่นเรื่องของเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” เป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของชุมชนลูกกะเหรี่ยงบนดอยในรูปแบบที่เน้นความเรียบง่าย เนื้อหาส่วนใหญ่คือการทำอาหารจากวัตถุดิบท้องถิ่นที่หาได้จากธรรมชาติ ความใกล้ชิดกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์วัฒนธรรมผ่านการนำเสนออาหารพื้นบ้านและประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. การใช้ภาพประกอบ

ภาพประกอบ หมายถึง ภาพที่วาดขึ้นหรือนำมาแสดงเพื่อประกอบเรื่อง (Royal Society of Thailand, 2011) เป็นภาพที่เขียนขึ้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวหรือถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้โดยมีจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับเรื่องราวนั้น ๆ และให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง อาจเป็นทั้งภาพประกอบเรื่องใน

หนังสือ พระคัมภีร์หรือภาพเขียนบนฝาผนังอาคาร สถาปัตยกรรมต่าง ๆ และรวมถึงภาพวิดีโอต่าง ๆ ด้วย ฉะนั้น การใช้ภาพประกอบจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สื่อสารอุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ภาพประกอบไม่เพียงแต่เป็นการนำเสนอเหตุการณ์หรือเรื่องราวเท่านั้น แต่ยังเปรียบเสมือนภาษาภาพที่ถ่ายทอดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ จากการศึกษพบว่า ในการศึกษาครั้งนี้ มีการนำเสนอภาพประกอบที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ในเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” จำนวน 264 ตอน โดยนำเสนอวิถีชีวิต ภาพประกอบที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ และด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ซึ่งการใช้ภาพประกอบทำให้ผู้ชมได้รับรู้และสัมผัสถึงอุดมการณ์ที่ชาวกะเหรี่ยงยึดถือในการดำรงชีวิต ด้านเศรษฐกิจ เช่น การเก็บพื้หลังฤดูเก็บเกี่ยว การปลูกถั่วแดงเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ และการใช้มูลควายเป็นปุ๋ยอินทรีย์ก่อนทำนา ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ เช่น การจัดกาวัตถุดิบป่าเพื่อทำอาหารตามข้อห้ามเรื่องการผสมเพศกับเนื้อสัตว์ การใช้เตาผิงดินในครัวบ้าน และการสวมใส่เสื้อทอมือที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ และด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินซึ่งเมนูแกงเผือกใช้หัวและรากที่เก็บรักษาได้นาน ที่อยู่อาศัยซึ่งการรื้อและสร้างบ้านไม้ไผ่ตามวิถียั่งยืน และเครื่องนุ่งห่มซึ่งการทอผ้าด้วยกี่เอวเพื่อสร้างเครื่องนุ่งห่มและแลกเปลี่ยนในชุมชน ภาพเหล่านี้ไม่เพียงสะท้อนความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ แต่ยังเน้นการแบ่งแรงงานร่วมกันในครอบครัว การอนุรักษ์ทรัพยากร และการส่งต่อภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ชมเข้าใจอุดมการณ์ของชาวกะเหรี่ยงได้อย่างลึกซึ้งและสมบูรณ์ขึ้น

4. การใช้สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นใช้เพื่อให้ความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นรูปภาพ ตัวอักษร หรือเครื่องหมาย เป็นต้น (Royal Society of Thailand, 2011) การใช้สัญลักษณ์ หมายถึง การแทนความหมายของวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความเข้าใจร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งอาจมีทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยทางอ้อม ทั้งความหมายตามรูปวัตถุ และความหมายที่แฝงอยู่ในรูปวัตถุ ปานแพรว เชาวัน ประยูร (Chaoprayoon, 2012) เพื่อแทนความหมายหรือแนวความคิดหนึ่ง ๆ ทั้งในรูปของรูปภาพ ตัวอักษร หรือเครื่องหมาย ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ช่วยถ่ายทอดและสื่อสารอุดมการณ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงออกสู่สาธารณชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” โดยในสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” กลวิธีการใช้สัญลักษณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดอุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สัญลักษณ์สามารถบอกเล่าความเชื่อ วิถีชีวิต และค่านิยมได้โดยไม่ต้องใช้คำพูดตรง ๆ แต่สื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ลวดลาย วัตถุ สิ่งของ เครื่องแต่งกาย อาหาร ภาษา หรือพิธีกรรมในชีวิตประจำวัน ความสำคัญของการใช้สัญลักษณ์ยังอยู่ที่การทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมให้กลายเป็นสิ่งที่จับต้องและมองเห็นได้จริง สัญลักษณ์ช่วยสร้างความหมายร่วมให้ผู้คนที่อยู่ในชุมชนและผู้ชมภายนอกเข้าใจและเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์กะเหรี่ยงได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาพบว่า เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” จำนวน 264 ตอน การใช้สัญลักษณ์ในสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์และอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน ปรากฏการใช้สัญลักษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านชีวิตความเป็นอยู่และเครื่องใช้ และด้านอาหาร สัญลักษณ์ที่ใช้ในภาษา ซึ่งศัพท์ที่ใช้การตั้งชื่อตามหน้าที่แสดงให้เห็นว่าภาษาให้บริการการปฏิบัติเพื่อการอยู่รอด ในด้านการแต่งกาย สีและลวดลายบนเครื่องนุ่งห่มมีความหมายลึกซึ้งทั้งในเรื่องความสงบและการป้องกันสิ่งชั่วร้าย ส่วนการสร้างบ้านเรือนด้วยวัสดุธรรมชาติและพิธีกรรม การใช้เสาไม้ไผ่ ก้อนหิน ใบขนุน และกำห่วยศักดิ์สิทธิ์ ได้บรรยายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและเชื่อในความอุดมสมบูรณ์ของบ้านและครอบครัว นอกจากนี้

อาหารพื้นบ้านอย่างแกงเย็น ยังเป็นสัญลักษณ์ของความทรงจำและการส่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลัง โดยสรุปแล้ว การใช้สัญลักษณ์ในวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเป็นวิธีการสื่อสารความเชื่อและประสบการณ์ชีวิตที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์

สรุปผล

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” มีกลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ปรากฏ 4 ด้าน ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบ และการใช้สัญลักษณ์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง มีลักษณะการตั้งชื่อเรื่อง 6 วิธี ได้แก่ 1) อ้างอิงตัวละครและพฤติกรรม โดยการนำชื่อเล่นหรือฉายาของเจ้าของคลิปมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกใกล้ชิดเสมือนเพื่อนชวนกันรับชมชีวิตประจำวัน และยังคงยึดอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล ตลอดจนถึงอุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ผูกพันกับธรรมชาติ 2) ตามสถานที่และบริบท โดยระบุสถานที่หรือบริบทเวลาในชื่อ เพื่อเน้นเอกลักษณ์วิถีชีวิตบนดอยและช่วยให้ผู้ชมค้นหาเนื้อหาตามบริบทได้ง่ายขึ้น 3) สะท้อนแก่นเรื่องและแนวคิดหลัก หยิบเอาแก่นหลักของคลิปมาตั้งชื่อ ชื่อว่าตลกขบขันหรือกิจกรรมสำคัญเพื่อให้ผู้ชมรู้ว่าคลิปจะนำเสนออะไรเป็นหลัก และเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) เล่นคำและใช้สำนวนประพันธ์ ใช้การเล่นเสียงซ้ำ สำนวนท้องถิ่น หรือสุภาษิตเพื่อสร้างความโดดเด่น 5) ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ตั้งคำถามเปิดกว้างในชื่อ เพื่อชวนให้ผู้ชมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และแชร์ประสบการณ์ส่วนตัว และ 6) ตั้งชื่อเรื่องแบบตรงไปตรงมา ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับ บอกกิจกรรมหลักอย่างชัดเจนเหมาะสมกับผู้ชมที่ต้องการข้อมูลทันที

2. กลวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ 1) โครงเรื่อง ทุกตอนแบ่งเป็น 3 ช่วงอย่างชัดเจน คือ ตอนต้นเกริ่นนำกิจกรรมและบริบท ตอนกลางลงมือปฏิบัติอย่างละเอียด ตอนจบสรุปผลและความรู้สึก ลำดับเหตุการณ์เรียบง่าย แต่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เน้นสะท้อนวิถีชีวิตประจำวันบนดอยและความสัมพันธ์กับธรรมชาติ 2) ตัวละครหลักมี 6 ตัวละคร คือ พี่ฟ้า เนาะมีหม้อ เจ้านีนี่ อู๋ คิว และแพท ทั้งหมดเป็น “ตัวละครมิติเดียว” บุคลิกคงที่ไม่พัฒนา แต่ละคนทำหน้าที่เป็น “ตัวแทนวัฒนธรรม” ผ่านบทบาทเฉพาะสื่ออุดมการณ์กะเหรี่ยงเรื่องความรับผิดชอบ การพึ่งพาตนเอง และความผูกพันกับธรรมชาติ 3) ฉาก แบ่งออกเป็น 3 พื้นที่หลัก คือ พื้นที่เกษตร บ้าน และป่า ใช้ฉากธรรมชาติและเวลาวัฏจักรเพื่อสะท้อนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติ ทั้งการเก็บเกี่ยว การทำอาหาร และการผ่อนคลายในป่า 4) มุมมอง ใช้มุมมองบุคคลที่ 1 ตัวละครหลักเล่าเรื่องเอง เสริมความเป็นกันเอง ใกล้ชิด เหมือนฟังเพื่อนเล่า ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมและเข้าใจอารมณ์ขณะทำกิจกรรม และ 5) แก่นเรื่อง เน้นวิถีชีวิตกะเหรี่ยงบนดอยที่เรียบง่าย พึ่งพาตนเอง และใกล้ชิดธรรมชาติ จากเด็กทำอาหารก่อนเข้าเรียน หรือการทอผ้าที่สืบทอดจากแม่สู่ลูกได้เห็นการถ่ายทอดผ่านการพึ่งพาตนเองและการสอนให้รุ่นสู่รุ่น จากกระบวนการหาของป่าตามฤดูกาลเห็นความกลมกลืนของชาวกะเหรี่ยงกับธรรมชาติและเคารพต่อป่าไม้และทุ่งนา ทั้งหมดนี้สะท้อนความภาคภูมิใจในอุดมการณ์ชาติพันธุ์ด้วย

3. กลวิธีการใช้ภาพประกอบในเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” แบ่งเป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ 1) เศรษฐกิจ การพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ภาพกิจกรรมหลังฤดูเก็บเกี่ยว เช่น การเก็บพินจากไม้แห้ง การปลูกถั่วแดงในสวนผสมผสาน และการใช้มูลควายเป็นปุ๋ยอินทรีย์ สะท้อนภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรโดยไม่ทำลายระบบนิเวศ การแบ่งงานตามเพศและวัย ภาพครอบครัวร่วมกันทำนา แสดงการถ่ายทอดทักษะการเกษตรจากรุ่นสู่รุ่น และวัฒนธรรมการช่วยเหลือกันในชุมชน 2) พิธีกรรมและความเชื่อ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหารและธรรมชาติ ภาพการแยกปรุงเห็ดกับเนื้อสัตว์ถ่ายทอดความรู้เชิงนิเวศและข้อห้าม และการใช้เตาผิงดินเป็นศูนย์

กลางบ้านสื่อถึงข้อห้ามทางวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องวิญญาณ สัญลักษณ์ในวัฒนธรรมวัตถุ ภาพเสื้อทอมือสีเหลือง แดงอมชมพูสะท้อนความหมายเชิงอุดมการณ์ที่สีเหลืองเป็นความอุดมสมบูรณ์ และสีแดงเป็นพลังคุ้มครอง 3) ปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิต การปรับตัวตามฤดูกาล ภาพเมนูแกงเผือกมัดใส่หนูแสดงการถนอมอาหารสำหรับฤดูหนาว ที่อยู่อาศัยและเครื่องนุ่งห่ม ภาพการก่อสร้างบ้านไม้ไผ่และการทอผ้าก็เอวเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติและบทบาททางเศรษฐกิจของผู้หญิง

4. กลวิธีการใช้สัญลักษณ์ที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) เครื่องแต่งกาย สีและลวดลายบนเสื้อผ้าถ้าเป็นสีดำและน้ำเงินเข้มจะสื่อถึงความหนักแน่น เรียบง่าย ส่วนสีแดงและส้มจะสื่อถึงพลังชีวิตขับไล่สิ่งอัปมงคล รูปทรงรี้วขวางหรือตาข่ายเปรียบเสมือนตาข่ายปกป้องป้องกันวิญญาณร้าย รี้วแดงและขาวกับลายสีเหลี่ยมของลายประจำกลุ่มย่อยบ่งบอกถิ่นที่มาและสถานะทางสังคม 2) อาหาร วัตถุดิบพื้นบ้านเป็นสัญลักษณ์ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ วิธีปรุงอาหารแบบดั้งเดิมสะท้อนวิถีชีวิตพึ่งพาตนเองและการแบ่งงานข้ามรุ่น เมนูเฉพาะทำหน้าที่เป็น “เครื่องรำลึกวัยเด็ก” และสื่ออัตลักษณ์รสชาติกลุ่มชาติพันธุ์ 3) ภาษา คำศัพท์เฉพาะในภาษากะเหรี่ยงแฝงความเชื่อและภูมิปัญญา สะท้อนความรู้เชิงนิเวศวิทยาการเอาชีวิตรอดบนเขา ส่วนรหัสพิธีกรรมสามารถช่วยเชื่อมโยงโลกมนุษย์โลกวิญญาณ 4) ชีวิตความเป็นอยู่และเครื่องใช้ สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องจักสาน เครื่องมือเกษตร หรือบ้านเรือน ล้วนมีมิติทางวัฒนธรรมที่สื่อถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงภูมิปัญญาและความเชื่อในแบบกะเหรี่ยง สถาปัตยกรรมบ้านไม้ไผ่ยกพื้นใต้ถุนสูง เพื่อปรับสภาพภูมิประเทศกับระบบนิเวศบนดอย พิธีกรรมก่อสร้างที่วางใบขนุนก้อนหินใต้เสาและใช้กำหย้าศักดิ์สิทธิ์ชำระพื้นที่ สะท้อนความสัมพันธ์มนุษย์ ธรรมชาติ และจิตวิญญาณ ภาษาไม้ไผ่และขันโตกเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งปันความเท่าเทียมในครอบครัวและชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” มีการใช้กลวิธีที่หลากหลายทั้งด้านการตั้งชื่อเรื่อง การเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบ และการใช้สัญลักษณ์ มิได้เป็นเพียงการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังเป็นการสื่อสารอัตลักษณ์และการธำรงอุดมการณ์ชาติพันธุ์ผ่านกลวิธีสร้างสรรค์ที่ตอบสนองต่อบริบทสื่อดิจิทัลร่วมสมัยอย่างมีประสิทธิภาพ

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องโดยอ้างอิงตัวละครและบริบท สะท้อนถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้สร้างเนื้อหากับผู้ชม ช่วยเชื่อมโยงผู้ชมให้รู้สึกเป็น “เพื่อน” กับเจ้าของเพจ กระตุ้นการมีส่วนร่วมผ่านความคิดเห็นและแชร์เรื่องราวส่วนตัวได้โดยง่าย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชุดิมา ผิวเรือนนท์** (Phewruangnont, 2023) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์เนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กแฟนเพจ: ตลาดมดตะนอย ท่องเที่ยววิถีชุมชน ที่พบว่า กลวิธีในการสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์ มีการใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการและเป็นกันเองช่วยสร้างความผูกพันกับผู้รับสาร

ในการสื่อสารอุดมการณ์ผ่านโครงสร้างกลวิธีการเล่าเรื่อง ลักษณะโครงเรื่อง การใช้ตัวละคร และฉากในคลิปต่าง ๆ ชี้ให้เห็นว่าเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องที่เน้นการสืบทอดความรู้ผ่านกิจวัตรประจำวัน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการทำกิจกรรมร่วมกัน และการใช้ “ตัวละครมิติเดียว” ที่ไม่เน้นพัฒนาแต่เน้นบทบาทประจำ เป็นตัวละครที่ไม่มีพัฒนาการการเติบโตหรือการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย ความคิด หรือทัศนคติ บทบาทนี้ถูกทำซ้ำในหลายคลิปเพื่อให้ผู้ชมจดจำและรับรู้หน้าที่ของตัวละครในทันที จุดมุ่งหมายจึงไม่ใช่เพื่อเล่าเรื่องการเติบโตของตัวละคร แต่ใช้ตัวละครเป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์กะเหรี่ยง เป็นการย้ำคุณค่าทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์ชาติพันธุ์ เช่น ความอดทน ความขยัน การพึ่งตนเอง

และความกลมกลืนกับธรรมชาติ นอกจากนี้โครงเรื่องแบบแบ่งช่วงชัดเจนและการเน้นวิถีชีวิตเรียบง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ เงชัยภูมิ, จิตภา เปียดขุนทด, พัทธนันท์ พาป้อ, ปพิชญา พรหมกันธา และปุ่น ชมภูพระ (Ngaochaiphum, Biadkhuntod, Papor, Promkuntha, & Chompuphpa, 2018) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครูทน้อย ที่พบว่า วรรณกรรมเยาวชนใช้โครงเรื่องเพื่อสื่อแนวคิดด้านคุณธรรมและการดำเนินชีวิต และการใช้โครงเรื่องสามส่วนช่วยให้ผู้อ่านติดตามเนื้อหาได้ง่าย

กลวิธีการใช้ภาพประกอบ ภาพแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบคุณค่ากลุ่มชาติพันธุ์ ภาพที่ปรากฏในคลิปทำหน้าที่มากกว่า “ภาพประกอบ” หากแต่เป็นเครื่องมือในการส่งผ่านอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ และวิถีชีวิต โดยเฉพาะในด้านการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การถ่ายทอดความรู้เชิงนิเวศ และความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ภาพเหล่านี้ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ร่วมของผู้ชมต่อคุณค่าของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุลและค่านิยมการพึ่งพาตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ภาพกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเกษตรที่เน้นความยั่งยืน สะท้อนอุดมการณ์พึ่งพาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จงพัฒนากร, อธิศักดิ์ อุ๋นอารมณ์เลิศ และ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (Chongphatthanakorn, Unaromlert, & Paiwithayasiritham, 2017) ได้ศึกษา ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์หรือโผล่วในตำบลแก่นมะกรูด ที่พบว่า การปรับตัวของกะเหรี่ยงโปว์ในการอนุรักษ์ข้าวไร่ ภูมิวัฒนธรรมมีความเข้มแข็งและมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ข้าวไร่ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้กลายเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนและทำให้สายพันธุ์ข้าวของกะเหรี่ยงยังสามารถรักษาและดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ข้าวไร่ที่มีความสำคัญและส่วนประกอบในกิจกรรมทางพิธีกรรมของชาวกะเหรี่ยงได้ทำให้เกิดการอนุรักษ์ข้าวไร่ตามไปด้วย

ผลจากการศึกษา การใช้สัญลักษณ์เป็นระบบความหมายที่สื่ออุดมการณ์ชาติพันธุ์อย่างลึกซึ้ง การใช้สัญลักษณ์ในเครื่องแต่งกาย อาหาร ภาษา และเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องบ่งชี้ “ความเป็นกะเหรี่ยง” แต่ยังเป็นสะท้อนระบบแนวคิดของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่รวมความเชื่อ ภูมิปัญญา และวิถีอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สีและลวดลายบนเสื้อผ้าที่สื่อความหมายเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา รัตนวรรณ (Rattanawan, 2021) ที่ศึกษาเรื่อง อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค ทัศนศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย ที่พบว่า ซีรีส์จีนใช้สัญลักษณ์เพื่อเชิดชูวัฒนธรรม และปรากฏรูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นชาติจีน

กล่าวได้ว่า การตั้งชื่อ การเล่าเรื่อง การเลือกภาพ และการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าเพจเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ไม่เพียงแต่เป็นพื้นที่ของความบันเทิง แต่ยังเป็นพื้นที่ของการต่อรองอัตลักษณ์และการผลิตวาทกรรมชาติพันธุ์ด้วย สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” เป็นการใช้สื่อใหม่เพื่อธำรงอุดมการณ์ชาติพันธุ์อย่างสร้างสรรค์ ผ่านกลวิธีต่าง ๆ ที่ผสมผสานความเป็นท้องถิ่นเข้ากับภาษาสื่อร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นการธำรงวัฒนธรรมเดิม ทั้งยังเป็นการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสามารถยืนยันทวดตนและสร้างความเข้าใจแก่สังคมในวงกว้างได้ในยุคสมัยใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง”” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรขยายการศึกษาวิธีการนำเสนอไปยังแพลตฟอร์มอื่น ๆ เช่น ดิจิทัลทีวี หรือยูทูบ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลวิธีในแต่ละสื่อ หรือควรมีการศึกษาผลกระทบของเนื้อหาบนเฟซบุ๊ก “ลูกกะเหรี่ยง” ต่อการรับรู้ของสังคมทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

2. รัฐบาลควรส่งเสริมนโยบายที่เปิดพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ใช้สื่อออนไลน์เพื่อสื่อสารวัฒนธรรม โดยไม่ถูกกลืนไปกับเนื้อหากระแสหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการผลิตสื่อออนไลน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจในสังคม

References

- Chaoprayoon, P. (2012). *Pai: The process of identity development and cultural construction of meaning for the tourism industry* [Doctoral dissertation, Maejo University]. http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2556/Parnprae_Chaoprayoon/fulltext.pdf (In Thai)
- Chongphatthanakorn, A., Unaromlert, T., & Paiwithayasiritham, C. (2017). The development a model of learning network for conservation upland rice of ethnic Karen. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(3), 2107–2120. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/110252/86492> (In Thai)
- Chummuangpak, M. (2017). The production of alternative media by Thai–Sgaw Karen communities. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2), 748–761. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/97509> (In Thai)
- Damjub, W. (2019). Social media for teaching and learning in the 21st century. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 7(2), 143–159. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/232338> (In Thai)
- Kijvisala, K. (2021). Narratology in communication studies. *Journal of Journalism*, 14(3), 9–85. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/250754> (In Thai)
- Kunrin, P., Poonpipat, N., & Ponmanee, S. (2017). *The construction of female image in Thai award novels in the year B.E. 2550–2559* [Master's thesis, Chiang Mai Rajabhat University]. <http://www.cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1649> (In Thai)
- Kwansai, S., Songsuk, B., Chookeaw, P., & Kumkiam, A. (2021). Strategies to name documentary episodes to reflect identities: A case study of “Thuean Travel” and “Thiao Rop Lok”. *Dokkaew Paritat: Journal of Humanities Naresuan University*, 1(2), 48–60. <https://www.human.nu.ac.th/wp-content/uploads/2024/10/DK-12-pp.-48-60.pdf> (In Thai)
- Ngaochaiphum, K., Biadkhuntod, J., Papor, P., Promkuntha, P., & Chompuphra, P. (2018). The study of conception and strategies for presenting in the youth literature of A Little Garuda. *Panya Journal*, 25(2), 18–27. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/193975> (In Thai)
- Phewruangnont, C. (2023). The creation of social media contents on Facebook fanpage of the community-based tourism Taladmodtanoi. *Ramkhamhaeng Journal Humanities Edition*, 42(2), 21–44. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/huru/article/view/269924> (In Thai)

- Prachakun, N. (2009). *Yok Akson, reflecting on thoughts, Volume 1: On literature*. An Publishing House & Wibhasa Publishing House. <https://readjournal.org/product/yokyon1/> (In Thai)
- Rattanawan, T. (2021). *Chinese national ideology in the Chinese period series: A case study of Thai consumers in Thailand* [Master's thesis, Thammasat University]. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:302739 (In Thai)
- Royal Society of Thailand. (2011). *The Royal Academy of Sciences dictionary 2011*. Nanmeebooks. <http://legacy.orst.go.th/?p=9444> (In Thai)
- Sarasalin, W., & Sangsingkeo, N. (2017). Functional analysis of folk media: A study of Karen's wrapped rice feast in Suan Phueng District, Ratchaburi Province. *The Journal of Social Communication Innovation*, 5(1), 51–61. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/94963> (In Thai)
- Thongpech, A. (2007). *An analysis of concept and presentation technique in children's literature of Nongchanai Prinyatawach* [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha/Araya_T.pdf (In Thai)